

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egyes évre 10 — kr.
Félévre 5 — " "
Negyedévre 2 — 50 " "
Egy órára 1 — " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: KOHÁNYI GYULA.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

Magyarországon belül sorért 5 kr. Magyarább terjedelmű a táblázat
számaik a szerinti jutányos áron vetelmek fel. Belső-
sok külön bejegyzésért 30 kr.

Statárium.

Debreczen január 20.

(k.) Ezzel a szóval jelölte meg egyik szabadelvű párti ujság azt a tényt, a melylyel e sorokban mi is foglalkozni kívánunk s nem állhatjuk meg, hogy mi is fel ne használjuk.

A tény az, hogy a minisztertanács a képviselőház restaurációja alkalmából elhatározta Emmer Kornél és Chorin Ferencnek az igazságügyi-bizottság tagjai közül való kihagyását, az igazságügyminiszter javaslatára, a ki a vezetett két férfiú bevezetését önmaga iránt való bizalmatlanságnak tekintené.

És csoda történt. A Tisza-párt nyíltan állást foglalt a minisztertanács javaslata ellen, kitört a szabadelvű pártban az „egyetértés”, Tisza István gr. és Hegedűs Sándor nyíltan kijelentették, hogy Chorinnal méltánytalanság történt (az igaz aztán, hogy Emmer Kornélról még ők sem beszéltek!) s az eredmény az, hogy Sámuel Lázárt kellett kinevezni jogászi tekintélynek.

S miért van mindez? Azért, mert ez a két férfiú a szabadelvű pári kebelében sem tudta megtagadni szabadelvűségét. Nem a név fontos itt, sőt még nem is e két férfiúnak országszerete híres jogászi tudománya, hanem igenis az a nyíltan kijelentett célzat, hogy Erdély

igazságügyminiszter, az akasztott ember, mint Hentaller Lajos lapunk hasábjain oly frappans hasonlattal elnevezte önmaga iránt való bizalmatlanságnak tekintené megválasztásukat.

Származik pedig ez a bizalmatlanság abból az időből, amelyből az Erdély miniszter fenti epithetona a 16. §. korszakából, abból az időből, amikor Erdély Sándor és Bánffy Dezső lakatot akartak a sajtó szolgáinak a szájára tenni, minden magán emberrel szemben s a szabadelvűpártban ez a két ember akadt, amikor az igazságügyminiszter és az egész párt élete egy hajszálon függött, aki még ekkor is kitartott elvei mellett és nem volt hajlandó megszávozni az eredeti 16. §-t.

Ezért kellett most ennek a két embernek az igazságügyi-bizottságból kibuknia, ezért kellett Sámuel Lázárt kinevezni kiváló jogtudósnak!

Ime, a sribler, ez az átkozott sribler az oka mindennek, ő miatta van az egész, méri nem hajítja a fejét a Bánffy Dezső igájába valamennyi, hiszen oly jó a szubvenzió árnyékában pihenni, sokkal kényelmesebb, mint enni az ellenzéki keserű kenyérét.

Im tanuljatok Chorin és Emmer példájából, nyomorult sriblerek s vesetek egy pillantást a jövőbe. Egy esztendő még és eljön a „boldog” idő,

hogy a gyilkost a lelkiismeret ítélőszéke elé állítják, hogy mondjon verdiktet fejére az a törvény betűje előtt, a sriblert azonban kivesszik a lelkiismeret oltalma alól s odaállítják a §§-ok gyilkoló quilottinjának hatalmas bárdja alá, statáriumot tartanak felette, akár csak most, Emmer Kornél és Chorin Ferenc felett, akik nem állottak más véleményben lenni, mint Erdély Sándor, az akasztott ember.

Tanuljatok ebből a tanulságos példából, óh szereplői a közéletnek. Ez a példa jelenti be az új korszak hajnalát, amely 1900. január elsejével be fog köszönteni Magyarországra. Dicső korszak lesz mondhatom.

»Egy ur van az országban és az én vagyok, a kinek nem tetszik, rugja le saruiról a német port!« mondta kilencz évvel ezelőt Vilmos német császár és Poroszország királya s ugyanezt fogja ismételni két esztendő múlva Magyarországra alkalmazva Bánffy Dezső és az ő hóhéra Erdély Sándor, az igazságügyminiszter, a ki az akasztást önmagán kezdte el s most folytatja Emmer Kornélon és Chorin Ferenczen, — szinte eszünkbe jut az Embert r a g é d i á j a n a k Dantonja, a mint a vérpadra lép:

... Nem győzzük meg egymást.
Beszéddel. Sőt tettel sem győztetek le,
(Bánffy Dezső) megelőztél csupán.

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

A miniszter levelei.

— A Debreczen tárczája. —

Írta: Vértessy Gyula.

Nyugodt és halavány volt az arca, mint máskor, mikor aludott. Sokszor nézte őt így el a felesége, az a fekete ruhás, beesett szemű asszony, aki most ott áll szóltanul, könyvtelen szemmel a ravatala mellett.

Nem siratja a férjét, minék is siratná, hiszen siratnivalóbb volt míg élt, mint most.

Most már nyugodtan pihen. Good se bántja, gondolat se.

S milyen nyugodtan fekszik ott! Csak ugyan, mintha aludna! Szép, szőke szakala szeliden folyja körül a halavány arcot két keze keresztbe téve a mellén. Mindössze az a különbség, hogy most fekete kabátban van. Egyebekben épen olyan.

Az asszonynak eszebe jut, hogy hány-szor nézte így el az urat álmatlan éjszakákon nyugodtan pihent, mintha a nappalok legnyugodtabban folynának reá nézve es mintha alavása előtt is, és ébredése után is, nem kellene nap-nap után a nyomorúsággal farkaszemet néznie.

Hányszor emésztette a düh, mikor úgy látta aludni. Elmondta magában nyomorult-

nak, gyávanak, hitványnak, aki kenyeret nem tud ugyan a családjának keresni, de aludni, azt nyugodtan tud.

Hányszor kiáltott föl ilyenkor:

— Hollá! Főlkelni, te gyáva!

S az kiapította nagy kék szemét s mint valami álmos gyerek, félig mosolyogva, félig drezásán nézett rá és mintha az álmát folytatná, beszélni kezdett neki holmi novellahősökről, meg figyelmekről, alakokról s más egyebekről, a mikről bolondos firkáló emberek, még jelente, ha almukban is gondolkozni szoktak.

Beszélt, beszélt azután elhallgatott s megint elaludt, az asszony nagy bosszúságra, a ki a nők sajátságos természete szerint, azt szerette volna, hogy ha már a nyomorúságukon nem is segíthetnek, de legalább beszéljenek róla.

Hanem Száday Imre urral bizony még nappal sem igen lehetett erről beszélni, nem-bogy éjjel lehetett volna.

Behúzódtott a lakás kisebbik szobájába és meg az ajtót is magára zárta, hogy az asezony ne jöjjön utána és újra dolgozzon!

De mennyit dolgozott! Teremtő isten, mennyit! Különösen mióta a lapkiadó urak rászoktatták őt, hogy tízforintos tárczak helyett öt forintosokat és három forintosokat írjon.

— A közönség ugys olvassa a lapot, ha nincs is benne jó tárcza! Csak politika kell, sok politika és gyilkosság, öngyilkosság!

Sok öt forintos tárczát kellett megírni míg az a kis pénz is őszekoldulódott a m elsejére kellett.

Nem sok kellett nyáron, mert az asszony régtelen takarékos volt, de négy ember mégis csak került valamibe; akármilyen rongyosak voltak is a gyerekek és a negyedévi házberre is úgy hónapokint kellett valamit félrerakni.

Azelőtt persze egészen jól ment a dolguk, míg Száday hivatalban volt! Akkor irodalmi munkásságával csak pótolta a fizetését, a mely nem volt ugyan nagy, de legalább biztos. Elvégre minden hónap elsején biztosan megkapni száz forintot, az is valami!

De persze, Száday urat nem hagyta pihenni az írói ambíciója. Mindég azt a bizonyos nagy munkát emlegette, amit neki meg kell írni:

— És megírom, ha éhen halok is!

— S mi is éhen halunk veled együtt? kérdezte az asszony.

— Minek jöttél hozzám? — mondta ridegen a ferj — tudtad, hogy koldus vagyok, de persze, akkor tetszettek a rossz verseim, meg a rossz tárczáim és imponált neked hogy író felesége leszel! Nohat most túrj te is a dicsőséget! Mert azt tudom, hogy dicsőséget fog hozni az amit most írok!

És a tehetségétől elvakult ember oda hagyta a hivatalát és elkezdte a nyomorgást amit írói pályának hívnak. Igazi tehetség volt s így természetesen nem fedezte föl senki.

Ez az egész, ne kérkedjél vele.
Magam teszem le a fegyvert, — elég volt;
De im ezennel felszólítalak,
Hogy három hó alatt kövess ez uton! —
Bakó ügyes légy, — óriást vesztesz el!

BELFÖLD.

Bánffy ígéretei. A volt Badeni kormány lapja, a Reichswehr, leleplezéseket közöl a Bánffy és Badeni kormány között annak idején folytatott kiegyezési tárgyalásokról. Elmondja, hogy Bánffy 36 százalékos kvótában állapodott meg Badenivel, de a megállapodást a magyar országgyűlésen eltagadta. Ez a cikk politikai körökben méltó feltűnést kelt és hatásáról a Pol. Ért. ezeket írja: A Reichswehr cz. újság egy hosszabb cikket közöl a Badeni Bánffy-fele kiegyezési tárgyalásokról s a kvóta dolgában tett bizonyos szóbeli ígéretekről, amelyek szerint Bánffy az akkori osztrák kabinettel 36 százalékos kvótában állapodott volna meg. Ezt a cikket az ellenzéki körökben súlyos támadásnak tartják Bánffy ellen, mert e cikkből kitűnik, hogy a magyar miniszterelnök Magyarország rovására előre megalkodott szóbeli ígéretét megszegte, vagyis megcsalta Badenit. Mint értesülünk, ezt az ügyet alkalomadtán szóba is fogják hozni s ellenzéki körökben azt hiszik, hogy e cikk személyes és politikai tartalma igen súlyos vádját Bánffy miniszterelnök és a magyar kormány félreértelmen felelet, illetőleg visszautasítás nélkül nem hagyhatja.

Leszkay Gyula jegyző. A függ. és 48-as Kossuth párt értekezletéről tegnap hozott tudósításunkból kimaradt, hogy a jegyzői karba Leszkay Gyulát is beválasztotta.

A románok megrökönyödése. Aradról távirják a felhivatalos Bud. Tud. Lap: Az idevaló román körökben nagy feltűnést keltett, hogy a budapesti lapok nemcsak a nemzetiségek végrehajtó bizottságának tiltakozását közölték két nappal előbb, mint a román lapok, holott ennek titokban kellett volna maradnia egész addig, míg a nemzeti-ségi lapokban meg nem jelent, hanem még a

József főherceggel szállóban tartott titkos tanácskozás hiteles jökönyvét is közölték a vasárnapi lapok. E feltűnő körülmény itt nagy izgatottságot és sokféle magyarázatot okozott. Abban az érdekeltek kivétel nélkül megegyeznek, hogy a beavatottak valamelyike súlyos indiszkrétciót követett el. A Tribuna Poporului táborához tartozó emberek elégedetlenkednek, hogy a románokat egyedül csak Coroianu képviselte az értekezleten és nagyon jellemzőnek tartják azt a Budapestről egyes politikai barátjuktól érkezett bizalmas értesítést, amely szerint Coroianu a József főherceggel szállóban tartott értekezletet megelőző napon a miniszterelnöki palotában hosszabb ideig időzött.

Daniel miniszter távozása. A múlt napokban az a hír jarta be a képviselőház folyosóját, hogy Daniel Ernő keresk. miniszter még e hó folyamán beadja lemondását. Ezzel szemben arról értesülünk, hogy Bánffy a kiegyezés befejezte előtt a kabinetben semmiféle változást nem kíván, mert a miniszterelnöknek nem is állhat érdekében, hogy valamelyik miniszteri tárca megüresedését annak betöltése körül elégtelenséget vagy meghasonlást idezzen elő a pártban.

Oroszlános magyar czimer.

Debreczen, jan. 20.

Az Árpád házi czimere az oroszlán volt, mely később kiveszett a magyar czimerből.

A legrégebb krónikák szerint a törzsek zászlain jelvények voltak s ama törzse, melyből Árpád származott, oroszlán lehetett. Ez az oroszlán rajta van a koronázási jelvényeken egyike legrégebbi a rabján, a buzogánygombjába foglalt kristályon, mely bihetőleg az Árpádok családi ereklyéje volt.

Mikor a nyugati, pajzsba foglalt czimere nálunk is divatba jöttek, királyaink is azt a jelvényt választották czimerképül, mely családi ereklyéjükön volt látható.

Imre király aranypecsétjén kilencz oroszlán van, II. András aranypecsétjén hét, más pecsétjén tizenegy oroszlán van. A thuringiai tartomány-grókok czimerébe is az

oroszlán II. András leánya, a későbbi Szent Erzsébet révén jutott. Kiveszett továbbá a magyar czimer külső járuléka közül az oromdiszessisak is.

A legrégebb magyar oromdisz pévatból van összeállítva legyező-alakban, ezenkívül ismerjük az Anjouk magyar oromdiszét és sisakjait; ezek közt van a zászlós, struczollas és a csőrében patkót tartó strucz-oromdisz. Bárca és Oszkár a Turu-lban érdekes czimereket is Magyarországra cziperéről és azt az indítványt veti föl, hogy az oroszlan és sisakot helyezze vissza a nemzet czimerébe.

Sajnálunk lehet — mondja — hogy első királyi háznak az Árpádok czimerképe és a legrégebb oromdiszünk továbbá az Anjouké is nyomtalanul eltűntek czimerünkől. Tudjuk, hogy különben is meglehetősen tul terhelt czimerünket e czimerképpel megbővítve, nagy nehézségekbe ütközik, mindamellett azt hiszem, hogy van megoldás.

Es pedig nézetem szerint a következő: az Árpádok oroszlánjait lehetne pajzstartókul alkalmazni s az egyikkel legrégebb oromdiszes sisakunkat, a másikkal az Anjoukét lehetne tartatni.

Az angyalok kiszorulnának, de helyet adnának olyan elemeknek, a melyek szorosabb történelmi összefüggésben vannak czimerünkkel mint ők s a melyek emellegya magyarab pajzstartók, mint az angyalok, a melyek nagyon is internacionális jellegűek.

Cseh-német verekedés,

Debreczen, jan. 20.

A cseh német kiegyezés kísérlete véres verekedésekre vezetett: Polauer és Jelenik ütötték egymást. Jelenik kicsavarta Polauer botját és beverte fejét es orrát. Ez az utcai jelenet adott okot a cseh országgyűlés üléseinek felfüggesztésére, rendőrség, gyalogság és lovasság kivonulására, az egész város kitódult az utcákra, a nép izgatottan jart föl s alá, a német tanulókat sértetve, nemzeti dalokat énekeltek s a hol összeverődött a tömeg, a katonaság szuronyszegezve szórta széjjel. Kedden esti tíz óráig tartott ez a mulatság, ekkor tért Prága nyugalomra. — Polauer egy

nem volt se nagyszajú, se szemtelen; hát természetesen nem adott rá senki semmit.

Egy esomé léha és kistehetségű ember »kitűnő írónk« volt, akiről mind megírták a »szentendrei vicinálison Bekásmegyerrre utazott« Lassaakint pedig mind, aki csak vele együtt kezdett el írogatni, mind vitte valamire, (persze az irással kapcsolatos spekulációk, vagy kritikások, vagy gazdag kiadók familiájába behazasodtak, vagy másfele üzletek révén) csak ő maradt meg szegény szürke írónak, akit sem a megtett reklámszolgálatok fejében a kiadók nem honoráltak jól, se pártasságból nem tett meg senki magyar Maupassantnak vagy magyar Daudetnek.

Dolgozott és írta az ő bájos apró történetei, melyek tele voltak szellemmel ötlettel poezissal.

Szerette is a lapok közönsége. De mit ér a publikum szeretete? A kiadó urak előtt csak a levelek imponálnak. A publikum levelei! Azok a levelek, melyeket élelmes írók íratnak a jó barátjaikkal és a jó barátjaikkal. Azok a levelek melyek így szoktak kezdődni:

Tisztelt szerkesztőség! Nagy gyönyörűségem volt tegnap. Imádtam írótól, X-től ismét elolvashattam valamit! Miért közölnek önök ettől a nagy embertől olyan ritkán? Hiszen a művelt közönség csak őt szereti! Ha ilyen ritkán közölnek tőle, átmegegyek egy más laphoz, mert én többet szeretnék olvasni ettől az édes imádtott írótól. És az édes, imádtott író egy ilyen esomé gévén előzős kötetet csinál a tárczáira,

Szaday, az éheltetlen nem értett ehhez! Aminthogy nem is értett ő semmi egyéb-

hez, csak az íráshoz. Mikor a hivatalát ott hagyta a volt főnöke végtelen meglepéssel mondta:

— Nem is való ez egyébre, csak ostoba mesék firkálására!

Es ő firkalta azokat a bájos, ostoba meséket, a melyeknél szebbeket kevesen írtak.

Mellette pedig csinálta a nagy munkáját. Azt a hatalmas drámai költeményt, melyen éjjel-nappal dolgozott.

S különösen lazassággal az utolsó esztendőkből.

Az előtt legalább néha néha utána látott valami mellékeresetnek, de most már soha!

A nyomoruság pedig egyre nagyobb lett a kis lakásban. Mar a tarczák írását is abbahagyta, csak a nagy munkán dolgozott,

Es beszélhetett a felesége, n mit akart! A máskor szelid ember durván válaszolta:

— Hagyj békén! Ném azért születtem, hogy famíliát tartsak el, de hogy írjak valami nagy dolgot, s mindnyájan éheztek és nyomorogtak: hébekorba ha kerestek egy-két forintot.

Hiába volt az asszony minden szemrehányása.

— Majd másképp gondolkozol még ha megtudod hogy ki vagyok!

Vége valahára azután meg is tudta!

A könyv megjelent s óriási hatása volt Szaday Imre a kiadójával háromszáz forintba egyezett meg, de azt már rég kiszedte három négy forint os előlegben. A könyvből elkelt a második ezer példány két hét alatt.

Az újságok a könyv hatása alól még se

zárkózhattak bl és foglalkoztak vele érdeme szerint.

Nagy irodalmi esemény volt ez! Olyan a minő évek óta nem történt. Végre nem élelmes kiadó tette meg nagy embernek, azt az íróját, a ki neki sokkal adása volt, hogy az könyveiben fizethessen, hanem a közönség mozdult meg mellette.

Es mindenki elképedt! Hiszen nem is tudtuk, hogy van magyar olvasóközönség!

Szóval, szenzációs sikere volt Szaday Imrének. Anyagi haszna pedig annyi volt hogy az előlegesen kiszedett pénzen felül kapott még vagy husz példányt a könyvéből.

Ekkor már nagy betegem feküdt a szegény író! Valami gyomorhaja volt. A doktor azt mondotta, hogy valahová fürdőre kell menni. A sok rossz étel, a sok kenyér, keves mozgás, szóval az okát magyarázgatta: de gyógyítani nem tudta.

— Talán a fürdő használna?

S az asszonynak egy mentő gondolata támadt. Fogott egy könyvet és felvitte a miniszteriumba, oda a hol holmi segélyeket adhatnak a nyomorultá lett írónak:

— Az uram írta! Mindenki nagydolognak tartja! Talán megérdemelne valami kis segélyt Halalos beteg...

A miniszterrel nem beszélt, de biztatták hogy a kegyelmes ur majd tesz valamit.

Tett is. Egy pár nap múlva visszaérkezett a könyv és mellé 5 frt. A kegyelmes ur a sajátjából küldte ezt az alamizsnát — írta a magantitkárja; — de máskor kikéri, hogy minden firkáló ember fölhordja a firkáit hozzá. Még az igazi írókat sem tuják miből segélyezni...

As asszony eldugta a levelet, de a férj

német jurista, Jellinek egy cseh jurista — A német jogászok mintegy másfélszázán s ezek harmadrésze színes sipkába kedden déltájban kivonutak a Grabenre, Prága legelőkelőbb utcájára. A hol a német kaszinó van s ide bementek. Ez a föltűnést kelto menet csodületet okozott a Deutsche Haus előtt s mikor egy csapat német tanuló a kaszinóból kijött, csak a rendőrség védhette meg őket a néptől.

De azután odébb mégis összeverekedtek és így történt a Jellinek és Polauer párba is az utca közepén. Elfogták mindkettőjüket és meg egy csomó embert a tanulókat f-lirtak és aztán szabadon bocsátották, Prága azonban ismét fölforrt, ez az a bizonyos kis gyufa, a mely fe gyujja a kizlat, a melytől leeg a falu.

A cseh-német kiepyezés reménye tünik. A helytartó igéretekkel teli nyilatkozatára, melyivel Gautsch a németeket megnyugtanni kívánta, Funke, — a ki pedig Bécsben, a miniszterelnök értekezletén jelen volt — azt felelte a pragai országgyűlésen, hogy a kormány nyilatkozata ki nem elégíthet és fegyverszűnet a csehekkel létre nem jöhet. A csehek részéről pedig a Narodni Listy kijelenti, hogy a kormánynak nem sikerült bennüket vagy ellenfeleinket kielégíteni: ég és föld között függ a levegőben, mely elektrikus feszültséggel és szenvedelmekkel van tele. Wolff lapja, az Ostdeutsche Rundschau, a kormány javasataira azzal válaszol, hogy legyen kiméletlen oppozíció a legvégső következményekig. Felhivatalosan írják Prágából, hogy a német partban azok győztek, kik a németek kilepését akarják a cseh országgyűlésből, ellenben a csehek amazok tavozása után folytatják a munkát és elkészítik egy törvényjavaslatot a nyelvkérdes szabályozására.

A Gautsch-kormány pedig ki fogja bocsátani februárban a nyelvrendel-tek módosítását mert azt hiszi, hogy ez a német partokra jó hatással lesz s a Reichsrathot marciusra hívja össze s megkísérli hogy a képviselőház a törvényhozás munkáját folytassa — de ha ideiglenes rendeleteinek az a hatása lesz meg a kormány el van határozva a gordiusi csomót kette vágni. Hogy ezen Nagy Sándori műtét alatt mit kell értenünk, a bécsi ujság meg nem magyarázza.

Morvaországban Svozil és Sztarozik cseh

a halálba indulók csodálatos tapintatával kiérezte, hogy abban olyan lehet, amit neki nem mernek mutatni és követelte, hogy mutassák meg.

Meg kellett mutatni. Mosolygott, mikor elolvasta. S többé ki nem adta a levelet a kezéből.

— Magammal viszem! Nagyon mulatságos!

Akkor már félre kezdett beszélni:

— Majd megmutatom odafönt Aranyinak, Madáchnak, Petőfinek. Fogunk mutatni.

Magával is vitte a levelet. Betették a zsebebe utolsó útjára is. Ott volt a fekete kabátjában akkor is, mikor már ott feküdt a ravatalon, nyugodt, kismult arccal, mintha csak aludnék.

S az asszony állt fölötte némán, szótlanul, könyteentül.

Egyszerre csak levelet hoznak. A miniszterium pecsétje rajta. Feltöri és olvassa.

— Nagyságos asszonyom! Fogadjá mély részvételem abból az alkalomból, hogy ferje, irodalmunk e kiváló alakja elhunyt. A veszteség mindnyájunké! Mit alkothatott volna még a dicsőült, ki egy fényes pályá delelőjén dült ki. Ő, az újabb magyar irodalom stb.

— Milyen hamar megismerték! Csak meg kellett hálnia — sohajta az asszony s azután beteszi ezt a levelet is a másik mellé.

S a halott, zsebében a két levéllel, utnak indul a felhőtlen ég felé, ahol majd egy csomó vidám lantossal együtt vígan fog mutatni a leveleken...

képviselőket felségsértési pörbe fogták, Brünnben az utolsó négyülésen tartott beszédek miatt. Ilyen a csehek hangulata Badeni bukása után.

TARKA ÉLET.

A büntetőjog fellendülése.

Különös sajátsága az a szenzációs eseményeknek, hogy az embereket rövid uton szaktudósokká avatja.

Még nem régen történt, hogy a közönség nagy részéről hirtelen kiderült, mennyire ért a művészettörténethez általában, Sebastiano del Piombo korához pedig különösen.

Most ismét a kriminalisztika csillaga ragyog fényesen. Az utóbbi napok izgató bűnügyi eseményei egy gyors fordulattal büntetőjogi szaktekintélyé változtatta át az emberiség tebbségét. Mindenkinél önálló és feltétel nélkül megbízható véleménye volt a büntető törvény szabványairól, a büntető eljárás módosatairól, a kötött és szabad, a közvetlen és közvetett bizonyítási rendszerről, a védelem feladatairól és jogáról, meg isten tudja, mi minden csodaról nem. A vegtárgyalási terem hovatovább a világot jelentő deszkákkal vált egyenrangúvá. A szereplőket szigorú, sok oldalú kritikának vetette alá a kizárólag szaktudósokból álló közvelemény. Mindenki pontosan meg tudta mondani, mit szabad a vádhatóságnek, mit védelemnek, hol követelt el az egyik, hol a másik hibákat; mit tettek okosan és helyesülhetőleg és mit ellenkezőképpen. A 278. §-t, annak minden csinát-binját, szó és értellemmagyarázatát ismerni, az manapság éppen olyan természetes és kötelesség-szerű valami, mint példának okáért tudni, hogy a francia négyes hat figurából áll.

Mielőtt a bíróság még ítélethozatalra visszavonulhatott volna, mielőtt akár csak a kérdés tisztázására szükséges anyagot mind felárták volna, már meg volt minden köztudósnak a maga megdönthetetlen véleménye. Aki ezzel ellenkezésbe jönni mer, — lett legyen az ügyész, védő, vagy bíró, — annak mind kontárnak, naivnak, effogultnak vagy rövidlátónak kellett lennie.

Hogy pedig a végeredmény általános, kitámolyogva a szobából segítségért kiáltott. A kiáltásra előrohantak a házbeliék s rémüllett-l látták, hogy az anya és hat gyermeke szederjes ajakkal, görcsös vonaglással fekszenek a padlón.

Az orvos arczán mérgezést konstatált és azonnal ellenszereket adott be, a legidősebb fiút nem lehetett megmenteni, rövid idő alatt meghalt.

A vizsgálat kiderítette, hogy a malomban a patkányok ellen elhintett arzén keveredett a lisztbe s ez okozta a szerencsétlenséget.

A jog és pénzügyi bizottság-ülésé.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, január 20.

Debreczen sz. kir. város jog és pénzügyi bizottsága tegnap d. u. 3 órakor ülesre jött össze a városháza nagytermébe, melyen több fontos ügy került szakszerű, beható megvitatás alá.

Az ülésen részt vettek Vecsey Imre tanácsnok elnöklete alatt Ábrahám László t. főügyész, Szabó József főszámvevő, Stahl Géza főmérnök, Hajdu Gyula adóügyi tanácsnok, Koszorus Lajos, dr. Kemény Mór, Kernhoffer József, Torday Gábor, Miskolczy Jenő, Zádor Lajos, Koncez Elek, Lengyel Imre, Mayer Emil Komlóssy Dezső, Márk Endre és Varga Károly jegyző.

A Karcu-köz kibővítése.

A Széchenyi utcából a Kádas-utczaba csak az 58 m. széles, vagyis inkább keskeny Karcu-köz képezi az egyetlen összekötő utat

De csak gyalogosoknak, mert 2 szembejövő jármű ki nem térhetett egymásnak és így a kocsik közlekedést be kellett tiltani. Az új utca szabályozási tervbe a Karcu-köz kibővítése 15 méterre be van vonva.

Antal Adolf és neje a Széchenyi utca 1804 sz. házukat 32000 frtért felajánlják ennélfogva kisajátításra a városnak. Kengyel Imre és Zádor Lajos szükségesebb kisajátításokat hoznak föl. Torday Gábor a Lobmayer ház kisajátítását átjáró-utca czéljára olcsóbbnak és előnyösebbnek tartja. Dr. Kemény Mór a már meglevő szük utcát kiszélesíteni véli egyszerűbbnek, csak hogy sokalja a telekét követelt árt. Ábrahám László és Stahl Géza felvilágosító adatai után a bizottság szótöbbséggel a 63596 négyszögöl területű Antal-ház kisajátítása mellett határozott, ha az 25000 forintért etérhető, mely összeg a szépítési pénztár terhére a községi adópénztárból volna 5 százalék kamat mellett kikölcsönözhető.

Lefujtak a Varga színnek.

Az a bizottság, amely a városi épületek jövedelmezőbbé tételére küldetett ki, a Ki-uj-utca torkolatán étkelenkedő Varga szín helyére egy kétemeletes bérházat, ez utca torkolat másik oldalán pedig egy olcsó szerkezetű, csinos külsejű, jól jövedelmező árucarnokot javasol építtetni. Az előbbiben a most a Hungáriában drágán elhelyezett városi hivatalok székelőének 1899 februártól kezdve az utóbbi egészséges huselárusító helyül szolgálna.

Dr. Kemény Mór, Zádor Lajos és Komlóssy Dezső felszólalása után Szabó József és Stahl Géza ajánlatára a bizottság ezt a javaslatot magáévá tette.

A kath főgimnázium.

Azt kifogásolta Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter a város alapító levelében, hogy azért a 60000 forintéet 1850000 db. tég láért és 80000 da. cserepért, amit Debreczen város közönsége a kath. algyimnáziumnak főgimnáziummá leendő fejlesztésére ajándékképpen adományozott még némi beleszólási jogot is kötött ki a város magának nemcsak a gazdasági, de a tanügyi felügyeletre nézve is.

A bizottság tagjai egymásután jelentették ki, hogy a miniszternek ez a rendelete nem törvényes.

Ábrahám László t. főügyész fejtegette, hogy a miniszteri rendeletet respektálni kell, ha törvényes, de ha a törvénybe ütközik, lehet is az ellen óvással élni. A katolikusok elfogadták ezt a kikötést, miért ejtse el a város! A mellett a közgyűlés határozatának felel meg az eredeti szöveg és így ahhoz ragaszkodnak.

A bizottság is ragaszkodik hozzá.

A munkás telep.

A kereskedelmi miniszter értesítette az államvasuti üzletvezetőséget, ez pedig a városi tanácsot, hogy a létesítendő munkástelep házai nem tekintettek oly állami épületeknek, melyek az 1998 XXII. tcz. 2 szakasz c) pontja szerint állandó adómentességet élveznek.

De a város ennek a kieszközlését az üzletvezetőség részéről feltételül kötötte ki. Hajdu Gyula adóügyi tanácsnok ismerteti a lakás viszonyokat, melyek szerint ma a házbéradó kikerülhető. Ajánlja, hogy a város maga építse fel a munkástelepet s adjá át a munkásoknak törlesztésre. A tanácsot utasítottatni kéri, hogy úgy kombinálja a felépítést, hogy a házbér jövedelmi adó behozatala szükségessé ne váljék.

Márk Endre és Komlóssy Dezső ajánlataira a bizottság visszaadja a tanácsnak az ügyet, hogy ily értelemben tegyen javaslatot.

Egyéb ügyek.

A Nagymester utcán építendő ref. elemi iskola ügyét visszaadják a tanácsnak, mivel a 15800 frt költségvetési összeg fedezetére nézve nem volt ellátva főszámvevői véleménynyel. A mesterutczai régi elemi iskola telkének eladását, hogy ennek árából valamely közeli mellék utcán vásároltassék olcsóbb telek a tervezett kisedővoda részére, — a

építési bizottsággal egyetű tőlog. pártolólág terjesztik a tanács elé.

Az Olajútó rendezésének kérdése volt az utolsó tárgyalás, a mely azért került a bizottság elé, hogy az ottani házak által elfoglalt területekért szedendő jog elismerési díj mértékére nézve véleményt adjon. A bizottság az ügyet visszaszítja a tanácsnak azzal hogy a végleges rendezés iránt sürgősen és az általános város szabályozástól függetlenül intézkedjék.

Mire való a zászlónyél?

Debreczen, jan. 20.

Nem a képviselő választások három színű lobogójáról van szó, melynek nyele számtalan esetben szolgálta harci eszközül, hanem a MÁV. veres zászlójáról.

Ez a szerszám ugyanis a vonatnak előre, hátra való haladására vagy megállásra adja meg a jelt legtöbb esetben, de a vasúti forgalom érdekében egyebire is használatos, mint azt a következő eset bizonyítja.

A homokterbe vezető vasúti átjárónál tegnap reggel egy taligás gubbaszkodott két kerekű járművén, szidva azt az embert is, kinek legelőször megfogamzott agyában a gőzgép és vasút feltalálásának eszmeje.

A taligások is halásan gondolnak a technika vívmányaira, de ha türelmük fonsla szakadó félben van, keveset törődnek vele. — Az említett taligás pedig türelmetlen volt módfelelt s megbocsájtható istentelen gondolata. Hiszen több mint félórát várakozott a megváltás percére, melyben felnyílik előtte a sorompó kapuja s boldogan hajthat tóra a szabad uton, hol nincsen vasút, nincsen akadály.

De hiába tűrt, hiába remélt.

Az istentelen mozdony szüntelen ott pöfölt a sorompó előtt s taszigálta ides-tova a deres fedelű vagonokat. Kérte is a váltó őrt, hogy állítsa meg egy pillanatra a gepet s bocsassa át a sineken, de a M. Á. V. hűséges szolgálója hallani sem akart róla.

A taligás látva, hogy szép szerével, nem szabadul kényszer helyzetéből, eselhez folyamodott, s előre is nevette, hogy túl jár a váltóór eszén.

A sorompó ugyanis azon az oldalon, melyen ő várakozott, nem volt leeresztve, tehát úgy okoskodott, hogy midőn a vonat a sorompó felé közeledik, a sineken keresztül hajtja a váltóór kénytelen lesz a tulsó oldalon leeresztelt sorompót felnyitni, hogy tadjaja hatulsó része meg ne sérüljön.

A terv kissé merész volt, de mit ne tenne meg egy didergő taligás, ki félórát várakozik a csikorgó hidegben. Közelgett a kedvező pillanat.

A mozdony egy hosszú kocsisorral az átjáró felé közeledett s midőn már 15—20 méternyi lehetett, a taligás fejébe nyomta báránybőr sapkáját s megostorozta felszemű gebéjét, mely neki rohaant a fagyos sineknek. De oh a vegzét!

A váltóór pokoli haragra lobbant a merénylet láttára.

A löhöz rohant, megragadta izmos kezével zaboláját s visszafordította az utról, a hóna alatt levő piros zászló nyelét megfordította s irgalmatlanul elrakta vele a taligást. Nesze nesze kiáltott izgatottan, majd visszafordította a zászló nyelét s valamint a bivalyt szokás vasvillával, akkép kezdte döfölni a jámbor taligás oldalbordáját.

Alig ért veget a váltóór ténykedése, a mozdony a sorompó előtt haladt el s mint-hogy a váltóórnek nem volt egyéb teendője, felnyitotta a sorompót s a megr. ott taligás előtt megnyitá a szabadság útját.

Egyik kollégája megkérdezte a taligástól, hogy mit szol a váltóór eljárásához.

— Teheti, mert vasúti.

Felelt a kétkerékű szerszám jámbor tulajdonosa és közzevágott felszemű gebéjének, mely magasra tartott fölvel vágatott el a dráma színhelyéről.

Ujdonságok.

A jégen.

Mondád: szeretnél tudni korcsolyázni,
S kértél: tanítsalak meg tégedet.
En szivesen vállalkozom re,
S tanulni a jégre vittelek.

Lassan, lassan be'éd szerettem ott
— Te is belem — s így nőül vettelek
En vittelek a jégre és most
Látom: te vittél jégre engemet.

Vidor.

* **Tanácsülés.** Ma d. e. Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöklété alatt a városháza nagytermében tanácsülés volt, a melyen rendes folyó ügyeket intéztek el. — A közgyűlés tárgysorozatát előkészítő folytatólagos teljes tanácsülés holnap d. e. fél 3 órakor ül össze. A teljes tanácsülés a Csokonai kör holnap délutáni felolvasó ülésére való tekintettel a kistanács teremben fog megtartatni.

* **Kossuth Ferencz Napolyban** Kossuth Ferencz, a függetlenségi párt elnöke, csütörtökön sürgős magánügyben egy heti tartózkodásra Napolyba utazik.

* **Auer égők a városházán.** A magyar gyár izzófény részvénytársaság itteni képviselője ajánlatot tett a városnak, hogy a városháza épületében és a többi városi hivatalokban levő gázégőket Auer égőkkel látja el, a melyért 1244 fr. 80 krt kér egyszer és mindenkorra. Az évi fentartási és tisztítási költségeket pedig 794 fr. 30 krt hajlandó helyesíteni. Ez ajánlatot S t a h l Geza főmérnök áttanulmányozta, és úgy találta, hogy a 284 M. és 184 C. jegű gáziángok évente 3862 frt 26 krt értékű világító gázt fogyasztanak el, míg Auer égőknek használata mellett az összeg 40 százalékát 1544 frt 90 krt meg lehet takarítani, a mely összeg pedig majdnem 800 forinttal haladja túl az Auer égők fentartási k. ltegeit. Ennek alapján az ajánlatot a városi tanács elfogadta, s mindössze azt kötötte ki, hogy az árakból néhány perzentet engedjen a vállalkozó, mely esetben a jövő hó elsejétől kezdve már Auer fény fogja a város hivatalait bevilágítani.

* **A dispencziós jegyesek.** A dispenczió és a junktim körülbelül rokonok: mindkettőről nagyon keveset tudna. A junktimről az a halvány fogalom hogy a politikában szerepel, a dispenczióról pedig, hogy az esketéseknél szokott előfordulni és hogy némely völegény a menyasszonyával és a dispenczióval egyszerre szokott egybekelni. A dispenczióról fölvilágosítást nyújthatnak az alábbiak, a melyeket Oláh Imre páter anyakönyvi jegyzetei nyomán adunk le. Ezeket a házasságkötések vidám apostola. Az idők jele rovatba szokta foglalni. A mostani ködös és provizóriumos idők jele a tömördek dispencziós esküvő. A polgari házasságról szóló törvény ugyanis fölöttebb kellemetlen helyzetbe hozta azokat a jegyeseket, kiknél a korkülönbség megfordított arányban áll fenn: azaz nem a völegény idősebb a menyasszonynál hanem megfordítva, még pedig néha igen tekintélyes számú évekket. A kihirdetéseken nagyon is nyilván van tartva a »felek« életkora és a városháza kapuja alatt mindenki megtudhatja ezt az édes titkot. Oláh páternek igen sokat panaszkodtak, míg végre rájöttek ennek is az orvosságára. Az orvosság pedig: a dispenczió. A kinek ugyanis sikerül valami módon a dispencziót megkapni ez megszabadul a kihirdetéstől és annak kellemetlenségétől. A debreczeni anyakönyvi hivatalban pedig legtöbbször — igen sokan esküsznek dispenczióval. Erdekes ez az adat az Oláh páter jegyzőkönyv csekséjéből, de alapjában véve, tessék elhinni, nem mond újat. A rég tudott tény bizonyítja csak: azt, hogy a mai fiatal emberek csak a hozományért házasodnak. A hozomány pedig némely lányoknál a huszon felől levő évek számával emelkedik — ezért kell a dispenczió.

* **A város tűzfáinak értékesítése.** Weisz Lajos kisvárdai lakos fakereskedő

azt az ajánlatot tette a városnak, hogy a város erdeinek egész fatermelését apróbb mennyiségben való értékesítés végett előnyös árt minden évben megveszi. A városi tanács mai ülésén tárgyalta ez ajánlatot, azonban értelmes határozatot nem hoztak, hanem az ajánlatot véleményezés végett T ö r ö k Gábor erdőmester és K i r á l y Gyula tanácsoknak adták ki.

* **Esküvő.** Városunk egyik legelőkelőbb polgár családjának örömeiről ad hirt az az egyszerű meghívó, mely ma került a kezünkbe még kibocsátása előtt s a melyet örömmel hozunk olvasóink tudomására. — A meghívó szövege a következő: A g n e s leányunknak M é s z á r o s Gáborral tartandó egybekelési ünnepélyére kívül ezimzett urat és becses családját tisztelettel meghívjuk és szivesen elvárjuk f. hó 26-dik napján d. e. 10 órakor tartandó ebédre. D e m j é n Gábor és neje.

* **Főigazgatói kívánságok.** A Miskolczi »S z a b a d s á g«-ban olvassuk a következőket: Ismert dolog, hogy a tanárok közt sok a sajátságos ember, de lehet-e ezen csodálkozni, midőn a főigazgatók közt is vannak igen sajátságos emberek. Legalább erre a következtetésre kell jutnia annak, a ki G é r e s s y Kálmán, deb. kir. tankerületi főigazgatónak közelebbi látogatása alkalmával kifejezett egyes kívánságaira gondol. Nevezett főigazgató fennen hirdette, hogy nagy lelki gyönyörűségére szolgálna, ha elmondhatná, hogy a miskolczi ref. főgymnázium tanárkarában legalább egy igazi Pecsóvics van. Ugyszintén a főigazgató ur hivatalos alakban is kifejezte, hogy teljes szívéből óhajtja, hogy a gymnáziumi igazgatói hatáskör erősítették és kiterjesztettek. Ezen utóbbi kívánsággal természetesen arra gondolt a főigazgató ur, hogy ez esetben csak a gymnázium igazgatóját kellene Pecsóvicsesá tennie, a tanári kar és az egész iskola atalakitó munkáját majd könnyebben elvégezné az erélyes és nagy hatáskörrel bíró igazgató. Nagyon óhajtandó volna, ha a tankerületi főigazgató ur szigorúan megmaradna a pedagógia terén. Van ott elég dolog, ami figyelmét és tevékenységét lekötetheti. Ne fecsérelje erejét és idejét a politikára, a mi hivatásához egyáltalán nem tartozik. Oh, naiv miskolcziak, hat nem tanuljátok a 96-iki választásból? Látjátok, minálunk ezt okosabban csinálták. Van is érte jutalom, az egyiknek főigazgatóság, a másiknak gondnokság... Folyt köv.

* **A »Mi« bálunk.** Alig pár nap még s felderül az a nap, melyet Debreczen leányai s ifjai epedve várnak, még a gondolatára is oly megdöbög nemese érző szívök. Hogyne örvendének, hiszen akkor lesz a »Függetlenségi kör« bálja, mely találkozó szokott lenni a debreczeni polgárságunk színejavának. Oly multság ez, melyről nem hiányzik s nem is hiányozhatik egyetlen tüzes szemű polgár leány s egyetlen de polgár ifjú sem, s a kit eddig visszatartott is holmi csekély akadály, az idén bizonyára sutba dobja aggodalmait, hiszen fényes, nagyon fényes s e fényességében is oly egyszerű magyaros multság lesz, hol a »kenyellemmel« karöltve fog járni a magyar vendégszeretet, az igazi jókedv s a hamsítatlan redetiség. A rendezőbizottság faradhatatlan munkakedvvel végzi a teendőket s méltán megérdemli a bái iránt tanusított érdeklődést, melyen a teendők vég megoldást nyertek, s mint az előjelekből jósolni lehet a január 22-iki »Mi« bálunk a farsang összes báljaival ki fogja állani a versenyt. Debreczen szép leányai s deli ifjai készüljenek, álmodjatok s majd élvezétek a legmagyarosabb multságot!! Álmodjatok készüljenek!!!

* **Átvonuló katonák élelmezése.** A katonai gyakorlatokon történő átvonulások alkalmával, az egyes községekben elszállásolt honvéd legénység étkezéséért a honvédségi javadalmazásból fizetendő térítési összeget a

honvédelmi miniszter 1898 évre névze a Tiszántúli részekre személyenként 17 kiban állapította meg.

*** A város és a tanargyűlés.** A városi tanács mai ülésén vette tárgyalás alá a debreczeni tanári körnek lapunkban már több ízben említett átiratát, amelyben jelenti, hogy az orsz. középiskolai tanáregyesületnek a városi tanács meghívása folytán Debreczenben tartandó ez idei közgyűlésének előkészítésére bizottságot küldött ki, amelynek kiegészítésül a városi tanács tagjai közül is kéri néhány tagnak a kiküldetését. A városi tanács örömmel fogadta a tanári kör kezdeményezését s a maga részéről hajlandó mindent megtenni a közgyűlés sikerének emelésére, úgy erkölcsi, mint a közgyűlés bőkezűsége folytán rendelkezésre álló költség folyton anyagi tekintetben is s a maga kezeleiből a bizottságba Simonffy Imre kir. tan. polgármestert, Roncsik Lajos kultur. tanácsnokot, Oláh Karolyt mint fő-főszállás-mestert, Szabó Kálmán aljegyzőt küldte ki s végül megbizta a küldöttséget, hogy végzendő munkájáról a tanácsnak időnként jelentést tegyen.

*** Eljegyzés.** Schlögl Richárd cs. és kir. hadnagy eljegyezte Gallyasi Paula kisasszonyt, harmadéve a debreczeni, most a miskolci színház elsőrendű énekesnőjét.

*** Ingyen újság Debreczenben.** — Ilyen is lesz már. Budapestén csak készülték reá, de megvalósítani először Debreczenben fogja két öleletes fiatal ember. A czime Debreczen és Vidéke lesz, a Bleier Testvérek szerkesztőségében és kiadásában fog megjelenni hetenként egyszer, a legelső már a legközelebbi vasárnapon, e hó 23-án. A lapot úgy Debreczenben, mint az egész megyében és a szomszédos vidékeken egész heten át ingyen fogják kiosztani. A lap megjelenése elé különösen kereskedői körökben élénk érdeklődéssel néznek.

*** Negyvennyolcas emlékek.** Az egyetemi bölcsészethallgatók Beóthy Zolt egyetemi tanár indítványára elhatározták, hogy a nemzeti múzeum lepusztult márvány táblával fogják megjelölni azt a helyet, ahonnan Petőfi Sándor a Nemzeti dalt elszavalta. Az emléktáblát az egyetemi ifjuság márczius 15-én leplezi le.

*** Az iparoskör bálja.** A debreczeni iparos kör 1898 évi február 6-án (vasárnap) az „Arany Bika” szálloda disztermében a Magyar testvérek zenekara közreműködésével lett zartkörű táncvizsgát rendez. Belepti díj 1 frt. Jegyek előre valthatók: Szedlak József és Nagy András urak üzletében és este a penztárnál. Felülvezetése köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor.

*** Egy ló históriája.** Véghe János gazdaember a teli vásáron eladta lovát 35 forintért Goldstein Ábrahám fehértoi kereskedőnek ki 10 forint felpenzt adott rá, felverte Véghe, hogy a lovat egy megbízható emberrel küldje hozzá Fehértóra. Véghe a házában lakó Kovács József nevű nős munkás embert, kit különben is jól ismert bizott meg a ló hazavitellel. Öt nap telt el azóta, hogy a lovat elküldte, de se lovat, se embert nem látott. Tegnapelőtt maga is kinezett Ujfehértóra hol meg is lelta a lovat, a melyért a vevő a még jarandó 25 forintot átadta a megbízott embernek. Véghe megnyugodva jött haza, s egyenesen a ló lakó Kovácshoz zörgetett be, kinek csak a felesége fogadta. Ez világosította fel, hogy férje még nem jött meg Ujfehértóról. Mikor pedig meghallotta, hogy férje megszűkött az ura szeretőjéhez Szilágyi Józsefnek Miklós u. 1651 sz. a. lakó özvegyasszonyhoz fatott aki beismerete, hogy Kovács csakugyan volt nála, de — mint mooda — elkergette őt magától. Sőt egy levelet is hagyott nála, a melyben kedvesétől és Debreczentől elbucsuzik. Akkor ment el és azóta sehoh nem látták. Az esetet ma délután jelentették fel az I. ker kapitányságnál.

*** A vadászterületek bérbeadása.** Debreczen sz. kir. város 165000 holdnyi határa kevés kivétellel egyetlen óriási vadászterülete

tot képez, a melyet a debreczeni vadászterület bérlet ki. E bérlet most lejár s mielött a város az új bérlet megkötése iránt intézkedne, felhívja azokat a birtokosokat, akiknek esetleg önálló vadászterület fenntartására jogok van, hogy jeleentsék be az illető kerületi kapitányságnál, hogy akarják e ezen jogukat fenntartani, amely esetben a bejelentett külön vadászterületeket az eddig bérlet területből kiszakítják.

*** Névmagyarosítás.** Weisz Adolf dr. székelyhídi orvos vezeték nevének Vamos-ra kért átnevezését a belügyminiszter — megengedte.

*** Betegelkülönítő hely az Ohaton.** A közg. bizottság határozatot hozott, hogy a város tulajdonát képező Ohat pusztán oly helyiséget építtessen a város, amely esetleges járványos betegek elkülönítésére alkalmas legyen, mert az ottani kintlakók folyton szaporuló száma megköveteli a kezdetleges egészségügyi intézményeknek is legszükségesebb kellekét.

*** Szövetkezetek illetékmentessége.** A nálunk is mindinkább szaporodó szövetkezetekre nézve igen fontos az a határozat, melyet a közg. bíróság, mint legfelsőbb forum az illetékmentesség tekintetében közelebb hozott. Ez a határozat egy konkrét eset alkalmából kimondja, hogy a szövetkezeteknek és az önszegélyző egyesületeknek az 1869 XVI. tezik 5. §-ban biztosított illetékmentességre akkor is jogos igényök van, ha tagjaiknak bármily alakban személyes hitelre, vagy jelzálogra nyújtanak kölcsönt, takarékbetétet elfogadnak s pénzhiány esetén idegenektől váltókölcsönt vesznek fel.

Az 1869. XVI. tezik 5. §-a szerint — így mondja a határozat megokolása az elemzési, előlegezési és egyáltalában önszegélyző társulatok, egyesületek, szövetkezetek és népbankok addig, míg üzletük a társulat tagjainak nyújtott segélyezésen, vagy előlegezésen tul nem terjed, úgy a könyvekre, mint a tagok által kialított kötelezvényekre nézve bélyegmentességet élveznek. Minthogy pedig a szövetkezetek alapszabályai szerint csakis a szövetkezeti tagok nyerne rövid lejáratu kölcsönök alakjában segélyt s a szövetkezet haszna és jövedelme csakis a kölcsönök kamata, amelyet a tagok fizetnek s minthogy az a körülmény, hogy a szövetkezet tagjainak a kölcsönt milyen alakban adja, személyes hiteire, kézi vagy jelzálogra, sem a törvény; sem a dolog természete szerint különbséget nem tesz: a kötelezvény bélyeghiánya címen előirt illeték érvénytelen. Nem tesz e tekintetben különbséget az sem, hogy a szövetkezet takarékbetétet elfogad és idegenektől váltókölcsönt fel is vesz, mert a bélyegmentességre jogot nyújtó törvényszakaszban az, hogy az intézet honnét szerzi be azt a pénzforrást, ahonnet tagjainak a segélyt adhatja, meg nem határozza és így a dolog természete szerint a bélyegmentesség kérdésénél nem is az intézet terhet képező adósságok, amelyekhez a betétek is tartoznak, hanem az intézetnek jövedelmet adó követelések minősége döntő.

*** Öreg urak bálja.** Általánosan terjed a katasztrendszer, különösen a bálak terén. A kik hajdan egy négyes-kolonban elfértek, most külön-külön szervezkednek. Mihelyt valami disztinkciót tudnak, szeparálják magukat és külön bál czéget nyitnak. Így külön bálóznak: a szivarvegygűjtők, a vegetáriánusok, a zenekedvelők és a százkilósok. Ehhez meg már nem vagyunk szokva. De az elkülönödési mozgalom (ez is nehéz kifejezni de találó), amely Mezőkovács-házról indult ki a világ meghódítására, meglep és bizonyos megütöztetésre készítet. Mezőkovács-házán — írja levelezőnk, — az öreg urak rendeznek bálát az ottani kaszinó nagytermében és az ottani kaszinó könyvtár alapja javára. Igazán, nem szép az öreg uraktól, hogy bálát rendeznek. Eddig meglegedtek azzal, hogy léhaságnak és könnyelműségnek deklarálták az ifjakéit de elmentek a báljakra. Most azonban ők kívánnak a léhák és könnyelműek lenni és ők rendezik a bálát.

És minden valószínűség szerint fölkerik a fiatal urakat, hogy tiszteljék meg az ő báljaikat magas megjelenésükkel és biztosítani fogják a högyeket, hogy a rendezőség minden tagja elszantán és bátran harcol a petrezselem ellen a vele rokon növényfajok ellen. Levelezőnk a rendezők személyeit nem írta meg s azt se, hogy az öreg uraknak, akik rendezők akarnak lenni, legalább is mennyi idősöknek kell, hogy legyenek; de ha már a szeparálás így terjed, akkor el vagyunk készülve, hogy holnap a nyugdíjasok, holnapután az aggyastyanak, azután pedig a százévesek rendeznek bálát, vagy kotillont valakaszinó nagytermében és ugyanazon kaszinó könyvtár-alapja javára.

*** Hölgyeknek esinos és elegáns utcai, bálai és menyasszonyi ruhákat, belépőket készit — jutányos áron — a legújabb divat szerint felelősség mellett Kronovitz Matild Budapestről Nagy-uj-utca 1707. szám, (Weinberger Lajos ház.) — Angolruhákat különös figyelembe ajánl.**

*** Jegyzők vizsgája.** Biharmegye körjegyzői szigorlatai febr. 8—9-en tartatnak meg Szunyogh Péter alispán elnöklété alatt a megyeház nagytermében. A terminus napjaig való jelentkezések elfogadtatnak.

*** Halálozások.** Vettük és részvétellel közöljük a következő gyászjelentéseket: Mély fájdalommal megtört szívvel tudjuk a felejtethetetlen jó apának, paratlan jó nagyapának, testvérnek és adott jó emlékü rokonnak néhai Borbély CSONKA LAJOSNAK folyó hó 19-én d. u. 5 órakor életének 84-ik, özvegyiségének 3 ik évében 3 heti súlyos szenvedés után történt csendes elhunytát. Felejtethetetlen halottunk hűt tetemei f. hó 21-én d. u. 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint az ispotály templomban tartandó gyászima után a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mély végtisztességtételre rokonainkat barátainkat és az elhunytak jó ösmerőseit bánatos szívvel meghívjuk, Debreczen, 1898 január 19-én. Bánatos gyermekei: Zsigmond, gyermekeivel, Mária, Erzsébet férjével Wojcsofszky Kazmerral, Julianna férjével Kárpóli Péter és gyermekeivel, Iona gyermekeivel, Batyja: Csonka Karoly, Szerető szived, jó lelked emléke kísér a sirba! — Fridvasszky Rezső és neje Juhász Iona, valamint nagy-zülei Pircsi Károly és neje Schirsinger Anna és özv. Fridvasszky Janosné mély fájdalomtól megtört szívvel tudják felejtethetetlen kis leányuknak, unokáinak RÓZSIKÁNAK f. hó 19-én éjeli 12 órakor, életének 2 hónapos korában, fel napi súlyos szenvedés után történt elhunytát. Kedves halottunk hűt tetemei f. hó 21-én d. u. 2 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint az egyházter 456. sz. háztól a Szent-Anna temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mély végtisztességtételre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1898. január 20. Az örök világság fényeskedjek neki! Mindkét temetést Gubauer Erzsékoporsógyár temetkezési intézete rendezi.

*** Lötényesztők figyelmébe.** A földmívelési miniszter értesítette a város közönségét, hogy az 1898. évre 5 db. ménbő létesítette a debreceni lötédeztetési állomást.

*** Végtaggyaláson.** Védő: Védenczem legfőbb enyhítő körülménye az, hogy a gyilkosságot beszámíthatatlan állapotban, részegen és nem előre megfontolt szándékkal követte el.

Vadlott (felugrik) Mar azt magam sem hiszem amit ez az ur beszél; isten látja a lelkemet, hogy soha világ életemben se bor, se palinka nem volt a számba. Meg osztég jól meghánytam vettemet előre, hogy ha meg ölöm a kí a szeretőmet elcsábitotta, ülök érte vagy tíz esztendő!

*** Elárverezett trón.** A havai királyság utolsó jelvényeit a miuap árvereztek el Honoluluban. Az elárverezett tárgyak között volt két trón — a katalogus szerint — „tiszta aranyból”, továbbá elarverezés alá kerültek azok a királyi jelvények, melyeket a havai uralkodók Kamehameha-tól kezdve

egész a legutóbbi királynő g Liliokalani-ig használtak, azután a 6000 darabból álló híres sevrési porcellánkészlet, melyet III. Napoleon ajándékozott Kalakaua királynak, mikor az Párisban járt és sok más egyéb. Mindezek a dolgokat a köztársasági kormány a legutóbbi forradalom alatt óvatosan zár alá vette és mind maig szépen megőrizte. Hogy az árverésből mennyi pénz folyt be, arról hiányoznak az adatok.

*** Új angol muzeumok.** Viktória királynő parancsára az Angliában létező látványo sagok számát újból szaporítják és dedig a régi kew-palotát muzeummá alakítják át. Ismeretes, hogy Kewben van a világ legnagyobb és legszebb fűvészkertje és a királynő azt óhajlja, hogy az új muzeumot ezzel a fűvészkerttel hozza kapcsolatba és az igazgatás is közös legyen. Jövőben a kensingtoni palota látványosságait is hozzáférhetővé fogják tenni a nagy közönség számára s így többek között a nagy banquet-termet is, melynek tervezete a legnagyobb angol építészek egyikétől, Sir Cristdher Wrentől ered. Lehet, hogy a walesi hercege nemsokára lakni is fog a kensingtoni palotában, melyet már 1760 óta zártak el a közönség elől. Ebben a palotában haltak meg III. Vilmos király és neje, szintugy Anna királynő és később II. György.

*** A galamb mint halál.** Érdekes eset tartja most igazatosságban egy a Kassa környékű levő kis falut. Egy pinczetulajdonos e hét valamelyik napján elment közvetlen a temető mellett levő pinczéjébe, hogy borait lehuza. Mit sem sejtve és akadálytalanul jutott keresztül a pincze torkolatán, hol teljes sötétség uralkodott. Ezt elosztalandó gyújtót vett elő és kabátjához dörzsölve meggyújtotta azt. A hirtelen világosság elkápráztatta szemét, elannyira, hogy nem tudott semmitsem jól szemügyre venni, hanem csak érezte, hogy valaki folyton pofozza és a már égő gyertyát igyekszik eloltani, ami egy pár pillanat múlva sikerült is a rejtélyes szellemnek. A férfi megdöbbsent. Mi lehet ez? És itt van közelben a temető is. Hideg verejték gyöngyözött homlokán. Összeszedte bátorságát és újra meggyújtotta a gyertyát. Ugyanaz az eset ismétlődött. Egy párszor arcul vágják és ismét vak-ötettség. Most már a pinczetulajdonos egész valójában remegni kezdett. Itt nem lehet tevédes, ütött végső órája és ennek tudatában, megadva magát a sorsnak s a következménynek lerogyott. Sokáig maradt így, míg végre látta, hogy az a halál sehogyse akar hozzányulni — talán megijedt — nagynehezen feállott és reszkető kezzel újból meggyújtotta a gyertyát. Kezében nem látott semmit, de aztán körülnézve, megpillantott egy vakablakban valami fehér, lebegő, mozgó tárgyat. A kétségbe esett ember bátorságával odarohant, megragadta és teljes erejéből futni kezdett úgy, hogy csak lakásán állapodott meg, ott — azt sem tudva, hogy mit csinál — valami tyukketrecbe dobta. Aztán halálosan elfaradva és kimerülve, bement szobájába és lefeküdt. Egész éjjel nyugtalanul mozgolódott ágyában, egy pillanatra sem tudta szemét behunyni. Folyton a misztikus tünemény lebegett szemé előtt. Reggel családtagjainak kerdezősködésére, hogy miért oly sápadt elbeszélte e veie történeteket, továbbá azt is, hogy a kálál itt van náunk becsukva. Mindenki borzongva hallgatta a jó embert és csak egynék volt mersze szembenézni a halállal. Hősies elszántsággal a ketrechez ment, kinyitotta ajtaját kirepült — egy galamb. Nevettek mindannyian, csak az, akivel a fatális eset történt meg, nezett maga elé és komoran váltig erősítgette, hogy tevédes van a dolgoban. Nem galamb volt az, aki őt pofozta, hanem maga a halál.

Színház.

Színhazi műsor. L. Komáromy Mariska betegége folytán a hét műsora következőleg változott:

Pénteken herietiszünetben, hatodszor: Az ember tragédiája.

Szombaton jan 22-én először: A hivatalos feleség, — szenzációs színmű.

Vasárnap, jan, 23-án d. u. félhelyárakkal; 1000 év, este rendes helyárakkal: — A pirosbugyelláros, népszínmű.

Kedden: »Hivatalos feleség«, másodszor Szerdán: Fernand színmű.

Csütörtökön: »A falusiak« kitűnő vigjáték.

Pénteken: »Libapásztor«, operett Komáromyval.

Szombaton: »Ninette« operett Komáromyval.

Vasárnap »Igmándi kispap«, népszínmű Komáromyval.

Hétfőn: »Kornevillei harangok«, operett Komáromyval.

Kedden: »Durand és Durand«, vigjáték Szerdán: »Folt, amely tisztít«, először.

Csütörtökön: »Folt, amely tisztít«.

Pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn: »Gésák«, új operett L. Komáromy Mariskával.

Színész Babona. A »Leipziger Neue s Nachrichten« szerint alig van babonásabb népség mint a színészek s több érdekes esetet mond ennek az állításnak az igazolására. Így egy hiu hirneves színész soha sem huza fel előbb a jobb lábára cipőt, hanem mindig bal lábára. Mitterwurzer, a bécsiek kedvelt színésze mindig anuletet hordott magával, a melyet mindig megcsókolt mielőtt fellépett volna, hogy sorsát előre biztosítsa. Egy másik színész mindig hármat köpött ha színházba menet macskával találkozott. Sok színész hiven megőrzi azt a cipőjét melyben először lépett fel s később minden új szerződés megkötésével azt a cipőt viseli mint az első estén és ez által le van küzdve minden lámpaláz és a siker ilyenkor soha sem marad el. Patti Adelina is hitt ebben a babonában.

MULATSÁGOK.

A szizmadia ifjuság bálja. Mig a timárok a Bika disztermében jártak a csárdást és a kórnyagart, azalatt a szizmadia ifjuság a maga otthonában, a »Korona« disztermében gyülekezett össze és mulatott, amgy magyarosan kivilágos kivirrautig. Ket helyen járt tehát egyszerre a magyar szülő és a kórnyagart tegnap este nagy Debreczen városában, a Koronában és a Bikában. Kitudna megmondani, hogy hol mulattak jobban? Hat mindenik helyen, ez a legbiztosabb, legkönnyebb és legigazabb felelet, azonban nekünk mégis úgy tetszett, már t. i. akik csak ezt láttuk, hogy a szizmadia ifjuság al a timár ifjú-ágé nem lehetett kedélyesebb, olyau kedvvel, olyan tüzzel jártak ezt a derek legények... De mit be-zelünk, hiszen kiki parjával tette azt; a gyönyörű magyar lányok és menyecskék egész koszorujá töltötte meg tegnap este a Korona disztermét; a leányok mint megannyi fészl rózsabimbó tekintettek ábrándos szemekkel az eltelt nap sugárai fele: a délczeg legényekre s közöttük pompásan sürgögt-k-forogtak a tánczoló menyecskék, mint illatos rózsák. — A névsort természeté miatt csak holnap közöljük.

A timár ifjuság táncvigalma. Megtelt tegnap este az Arany Bika diszterme tisztas feketé ruhájú asszonyságokkal, fiatal pártás leányokkal, ezüst gombos dalmányu férfikkal, sarkentyus szizmájú magyar fiukkal. A terem közepére kiállt 4 deli legény, névszerint Ury István, Fekete Antal, Ormós József és Kovács József s jártak tüzzel, hévvel a leirhatatlan szép magyar szölet, azán általános lett a táncz s jártak úgy a csárdást, mint a hogy bizonynyal őseink jártak, a csengő bongó sarkantyúval szépen kivervén a nótát. Four tánczot is járanak, de legszebb vala, midőn a sormagyart és kórnyagart lejtek. Az első négyest 134 pár tánczolta s a zenét Kiss Bela kedvelt zenekara szolgáltatta. A jelen voltak névsorát itt közöljük:

Asszonyok: Ekl Gáborné, Seres Andrásné, Ormós Péterné és Istvánné, Szepesi

Péterné, Kis Imréné, Forgó Tamásné, Kis Gáborné, Tóth Jánosné, Barcsai Ferencné, Harsányi Mihályné, Pápai Mihályné, Szűcs Lajosné, Kovács Mihályné, Kiss Gáborné, Körmöcz Ferencné, özv. Szutor Mihályné, Mikó Józsefné, Veréb L.-né, Pósalaki Istvánné és Andrásné, Szilagyi Józsefné, Madar Istvánné, Sarga Istvánné, Varadi Karolyne, ifj. Bartha D.-né, özv. Ferge Istvánné, Tóth Lajosné, Piroso Józsefné, Fazekas Istvánné, Somogyi Péterné, Uzó Istvánné, Kovács Józsefné, özv. Egri Mihályné, Kis Andrásné, Csáthy Istvánné, Murai Janosné, Porcsin Sámuelné és Ferencné, Juhász Zsigmondné, Daku Mihályné, Peihó Gáborné, Nagy Józsefné, Nagy Lajosné, Süvöltő Sándorné, Szöllösi Gáborné, id. Bozóki Jánosné és ifj. Bozóki Jánosné (Budapest), Aboncz Gedeonné, Bihari Lajosné, Bagdi Karolyne, Kovács Ferencné, Vegh Janosné, Peihó Józsefné, Spos Vilma, Sarkadi Lejóné, özv. Mikó Imréné, Kiks Józsefné, Dien Janosné, Gorzsas Sándorné, Kazla Józsefné, Veres M.-né, Bihari Istvánné, Bozóki Mihályné, Komádi Gáborné, Szigetközi Sándorné, Lada Sándorné, Nagy Józsefné, Racz G.-né, Kovács L.-né, Szilagyi Gáborné, Kozma P.-né, Nagy J.-né, Juhász M.-né, Nagy Sándorné, Nagy Mihályné, Hádházi Bálintné, Nagy Istvánné, Kónya Józsefné, Nagy Sándorné, Kiss Lajosné, Borus Imréné, Racz Józsefné, Racz Karolyne, Gombos Ferencné, Deák Józsefné, Szűcs Gáborné, Besenyei Lászlóné, Szöllösi Mihályné, Szabó Andrásné, Szabó Sándorné, Tekács Ferencné, Uri Mihályné, Faragó Andrásné, Faragó Istvánné, Nagy Józsefné, Harsányi Andrásné, Racz Karolyne.

Leányok: Gali Ágnes, Kovács Róza, Mikó Juliska, Sarga Róza, Ekl Mariska, Kovács Juliska, Ormós Zsuzsika és Róza, Kis Eszti, Forgó Juliska, Kis Juliska, Barcsai Iona, Harsányi Mariska és Eszti, Kovács Juliska, Varadi Róza, B rtha Eszti és Zsuzsika, Ferge Zsuzsika, Tóth Juliska, Piro Erzsike és Juliska, Somogyi Róza és Erzsike, Uzó Mariska, Murai Katica, Daku Eszti, Nagy Eszti, Mikó Maria, Veres Julia, Kazla Iona, Kertész Erzsike, Kádár Róza, Bozóki Róza, Bihari Mariska, Bán Erzsike és Margit, Pósalaki Róza és Zsuzsika, Faragó Juliska, Nagy Erzsike, Racz Juliska, Kozma Erzsike, Nagy Róza, Juhász Juliska, Nagy Eszti, Nagy Juliska, Nanássy Juliska, Esztina és Zsuzsika, Nagy Zsuzsika, Erdei Juliska, Harsányi Zsuzsika, Böszörményi Erzsike, Gombos Erzsike, Deák Rózsika, Szűcs Juliska és Margit, Besenyi Mariska, Szigetközi Erzsike, Szöllösi Mariska, Szabó Juliska és Eszti, Lada Juliska, Szöllösi Mariska, Buzás Pirooska, Spos Vilma, Sarkadi Mariska, Marton Juliska és Eszti.

*** Táncmultság.** A h.-dorogi önkéntes tűzoltó testület f. hó 23-án segélyalapjavára táncmultságot rendez.

A pozitivismus ünnepe.

Debrecen jan. 19.

A párisi pozitivisták kör tegnap, jan. 19-én ünnepelte alapítója Comte Ágost születésének századik évfordulóját. Itt fővárosunkban is van egy szűkebb kör, mely a mondott alkalomból az alább közölt, üdvözlőiratot küldi a párisi pozitivisták körnek, — jobban mondva pozitivisták hífelekezetnek. Mint velünk közlik nemcsak Nyugat-Európa főbb városából hanem a két világrész számos kulturális helyéről érkeztek tegnap Párisba küldött levelek és üdvözlő levelek, úgy hogy a Monsieur Prince utcában Comte Ágost lakásán azelő pozitivisták felekezet valóban nagy ünnepet ült.

Ez ünnep igazi jelentőségét csak a felekezet beavatottjai tudják kellőképp méltányolni. Van azonban Comte Ágostnak a szorosán vett felekezeti szempontokon kívül általános jelentősége is, melylyel a jelenkorra, annak kiváló, sőt vezérlő férfaira kiváló hatással volt és

van. E jelentőségében van főként egy Comte-nak, mint a pozitivizmusnak sulya, amiért az alapító születésének századik évfordulója alkalomból megemlékezünk rólok.

A budapesti pozitivista kör üdvözlő irata következő:

A budapesti pozitivistáknak nagy sajnálkozásukra nem lévén módjukban külön kiküldetett által képviseltetni magukat a mester születésének első százados fordulójára ünnepén, kötelességüknek tartják, hogy e napon, mely az emberiségnek egyik legnagyobb gondolkodójának s legérzőbb szívének van szentelve, kifejezzék teljes eszme-érzelem- és törekvésbeii közösségüket egy központon, mint a különböző nyugati nemzetek képviselőivel, valamint általában hitünk és doktrinánk minden egyes követőjével. »A század gondolata«, ez a sokat koptatott frázis, vagy minden jelentés hiján van, vagy nem jelenthet mást, mint azt a szerhetetlen fontosságú munkalódást, mely az emberiség gyökeres regenerációját tűzte ki célul, mely a vallásból álló új szinthezist teremtett, relatív emberi és kimutatható jelleggel. Ámde e gazdasági és preczidens nélkül való alkotás annak a nagy embernek az agyában fogamzott meg s ugyanő dolgozta ki a legapróbb részletekig, kinek ma ünnepeljük aldott emléket, ki dolgozta pedig éppen az imént végéhez közelítő év-század folyamán. Ki vádolhatna tehát bennünket nagytással, ha ama meggyőződésünket adunk kifejezésül, hogy nekünk pozitivistáknak s előbb-utóbb kétségkívül az egész emberiségnek különbség nélkül ez az annyira áramot XIX. század Comte Ágost százada lesz és az marad, meggyőződésünk szerint, számtalan generációk emlékében. Mert ha igaz, hogy egy század igazi jellemét a beneölt és működött nagy emberek adják meg, úgy kétségkívül senki sem tarthat számot jogosakban e megkülönböztető tiszteletre e századra vonatkozólag, mint éppen halhatatlan nevű mesterünk.

Kisértsük meg képzeletben visszahelyezkedni 1798-ba, a Brumaire-i államesiny évébe. Minő a kép, mely szemünk elélt feltárult. A nagy forradalom óriási erő kifejtése kimerülőtélben, előmozdítóinak, a nagy szellemek s hőszívek színe-java letarolva idő nap előtt. És a kilátások meg egy zordonabb jövőre nyílnak. A valóságban pedig meg sokkal szomorubb ez, mintsem a legpszimistább képzelet is sejtethetné. Ki is jósolhatná meg ezt a fél generációig tartó, szóval eléggé meg nem bélyegezhető katonai zsarnokságot, az állandó háborút s az általános elnyomást: szóval a Bonaparte uralmat? Ugy látszott, mintha a világ vége közeledne. Pedig mindez a felfordulás alig egyéb csalekony látszatnál. Előmondásban a régiek közmondásával: »Inter arma silent Musae«: az emberiség a zavaros felszín alatt lankadatlan erővel folytatja művét. A nagy zeniek: Bichat, Cabanis, Gall, Broussais és Blainville ép ez időtájt vetik meg az élet pozitív tudományának, a biológiának megrendíthetetlen alapjait; valamivel később pedig halhatatlan mesterünk kiegészíti az absztrakt tudományok enciklopédikus zárt körét, a szociológia és ethika megállapítása által. Comte alapjában megújította az emberi elméműködést, proklamálta a sziv, az érzés főnhatóságát az értelem fölött s előre jelezte, az egész mult fejlődés nyomán az emberiség baladási menetét a végleges és normális állapot, a békés és indusztrális életrend felé. A rettegött katalizmus helyett ellenkezőleg egy reménynyel biztató hajnalpirkadás fénye virradt föl a világra, előre vetett sejtelmek annak az Aurera aetas-nak, melyet az ókori költő az idők kezdetére helyezett, még pedig éppen a politikai és szociális khaosz, az általános felforgatás kebeléből.

De a Mester génije nem elégedett meg azzal, hogy lerakja a jövő szinthezisének szikla-szilárd alapjait, ő maga kezdeményezte a renegát politika és moral szabványinak a gyakorlati életbe átültetését is. A végből, hogy mi eddig merész és mélységes elmei alkotás vala, innen túl a jövő nemzedékek ve-

zérő normájává válhassék. Ez idő szerint még korai volna az e részben elért eredményekkel beszámolni és döntő ítéletet kockáztatni a hatalmas géniusz előrelátásának tényleges beigazolása fölött. Az idő még nem érvényesítette döntő befolyását. Már is módunkban van azonban számos kedvező eredményt konstatálni, csak a Mester halála óta is, a melyek jó reménynyel biztatnak az iránt, hogy a Comte Ágosttól ránk örökségül hagyott örökségek előbb vagy utóbb célt érnek.

Nem lehet kétség az iránt, hogy doktrináknak a földgömb egész felületén való elterjedése és vezérő szerepe — a mely különben is csak lassu, állandó és fokozatos diffúzióknak lehet eredménye — még soká vártni fog magára. De nem-e biztató záloga egy még távoli jövőnek, melyet közülünk kétségkívül egy sem fog elérni, az a körülmény, hogy a Mester születésének századik évfordulója alkalmából rendezett ünnepélyen együtt láthatjuk az európai Nyugat legtöbb, de sőt az egész földgömb némely nemzeteinek képviselőit és szószólóit? Ha szabad e manifesztációknak — igaz, még ugyszólván virtuális — egyetemességéből következtetést vonni, úgy a jövő, mely állandó érdeklődésünk tárgya, nem fogja meghazudtolni méltányos várakozásunkat. Azaz, az emberiség vallása korról korra haladva, mindegyre izmosodni fog egész az idők beteljesedéséig.

Nem vagyunk azonban olyan könnyen-hívók, hogy feltennők, hogy a mester iratai egymagukban s mintegy varázstsűtre fojzák majd végbevinni e nagy békás forradalmat. Ellenkezőleg tudjuk, hogy ez utóbbi csak folytonos, buzgó és minden percze kiterjedő munkásságnak lehet eredménye. Van meg hely itt egy Cezár tevékenysége számára, melyet a költő (a Pharsaliában) így jellemzett:

»Nil actum reputans si quia superesset agendi«,

a mely jelszó nagyon ráillik különben helyzetünkre.

Az eredmény nem fog elmaradni, az alatt a föltétel alatt, ha mindenki megteszi kötelességét; ha mindnyájan minden személyes érdeket, minden ambíciót félretéve, irigység, bizalmatlanság és kedvtelenség nélkül, egyesült erővel a Család, a Haza és az Emberiség javáért munkálkodunk.

Comte Ágost első utódja, ami mélyen tisztelt jelenlegi főnökünk Laffita Peter, előljárt ebben a jó példával. Csak őt kell követnünk! Üdvözlét az egybegyűlt ellvtársaknak. Budapest, 1898. január 16.

A budapesti pozitivisták.

CSARNOK.

Egy napi igazmondás.

— Bartley H. elbeszélése. —

— Angolból. —

(Folytatás.)

A szobában John uron kívül még többen is voltak. Mindazok, akik állításuk szerint Ralphon az örültség jeleit már h ó n a p o k óta észlelték, egybe voltak itt gyűlve s látni akarták a szerencsétlent. Csak azon csodálkoztak, hogy John ur ezt régen észre nem vette és a b o l o n d o k házába nem vitette.

Ralph folyton dühöngött. Nehányan tanácsolták, hogy elővigyázatból jó lesz nyakig zsákba varratni, mások, hogy jó lenne a kötélt helyett vasláncal megkötözni és mindaddig, míg a tébolydába nem viszik, egy üres istállóba zárni.

Nem sok hiányzott, hogy ez indítványok valamelyikét keresztül vigyék, midőn megérkezett az orvos.

Cockerel ur megvizsgálta a beteg nyelvét, szemét, viasztinét és . . . gondolkodva rázta fejét.

— Mit gondol orvos ur? Ne jó volna, vinni elmegőyintészetbe? — kérde Arabelle, akin erőt vitt a félelem.

— Mielőtt véglegesen nyilatkoznám, fe-

lelé az orvos, tudós ránczokba szedvén homlokát, ki kell kérdezem azokat, a kik ma érintkeztek vele!

Tíz, tizenkét férfiú és n ő kezdett beszélni egyszerre.

— Lassan, lassan! kiáltott az orvos. Egy szót sem értek. Miss Fielding kezdte el.

A nagymama elbeszélte a reggel történetét híven ugyan, legalább így akarta, de persze nagy különbség létezett a való és az előadás között, már csak azért is, mert néni most minden tettet masképen fogta fel és megörülésének előjelei gyanánt tekinthető.

— Hat ön, Fielding ur, mit tud? — kérde az orvos, midőn a néni elvégezte.

— Semmit, semmit — felelte ez, ki még mindig azon szegletben tartózkodott, hová Ralph megerkészes-kor menekült. — Nem hittem, hogy a szegény fiú megbolondult, különben nem bántam volna vele oly durvan. Ha megértene, bocsánatot kérnék tőle.

— Menj, menj; — szólt a néne szemrehányólag. — észrevetted volna rajta.

— Szegény fiú! — kiáltott föl a nagybátyja, kinek öcsse szerencsétlensége miatt majd megszakadt a szíve.

Ekkor előlépett Miss Mulberry.

— Én csak annyit mondhatok, hogy Ralph ur ma reggel olyan dolgokat mondott szemembe, a melyeket józan férfiú nőnek szemébe soha se mond. Azt állította, hogy ránczaimhoz nem illik ez a fiataloknak való öltözet. Aki ily-smit nő szemébe mond, csak bolond lehet.

Mr. Cockerel már csak azért is igazat adott neki, mert a gazdag Miss High kegyenczevef nem akárt vizsalyba keveredni. Ezután a Blanc testvérekhez fordult.

— Mr. Ralph. — szólt a fiatalabbik — ma reggel úgy viselte magát boltomban, miut egy bolond.

— Ugy van erősítő a másik s ezzel elbeszélte a történeteket.

— Mindezekből — szólt Mr. Cockerel, midőn ez is bevégezte — azon következtetést vonom le, hogy a fiatal ember megbolondult, mert okos ember, aki őt érzékeinek birtokában van, ilyen dolgokat nem tesz.

— Oh, ön nem tud mindent, orvos ur, — vágott közbe a uéne, — hoztam még magammal két, igen fontos tanut. Lépjön közelebb, kedves Lucy s mondja el a dolgot úgy, a hogy történt. Orvos ur! szerencsétlen öcsém menyasszonya. Reggel tíz órakor látogatta meg őt Ralph.

Majd ő elmondja a történeteket. Lucy elővette zsebéből zsebkendőjét s könnyeit száritgató, legalább úgy mutatta.

— Ah, orvos ur! — Szólt végre, — midőn Ralph hozzám belépett, rögtön észrevettem feldult lényét. Nagyon szaladhatott, mert csupa víz volt. Alig volt nálam néhány perczig, már elkezdte a legborzalmasabb dolgokat szemembe mondani, többek között, hogy mást szeret, hogy az a mas az ő vezérő csillaga és, hogy én utálatos, csunya teremtes vagyok, engem valóságos ördögnek tart.

Hangos moraj tanusítá e szavak hatását. Látnak egyebirant, hogy Lucy mennyire felremagyarázta Ralph szavait.

— Mást nem tud? — kérde az orvos.

— Ah, már nem emlékszem mindenre, — viszonya Lucy, — oly annyira meg voltam ijedve, annyi bizonyos, hogy Ralph ur megbolondult — s én nem mehetek ozzah nőül.

— N ugodják meg, kedves Miss, a házasságról természetesen szó sem lehet, míg Fielding ur ilyen állapotban van, — mondá az orvos. — Mindazonáltal nem lehetetlen, hogy felgyógyul.

— Igazán? — kiáltott fel John ur. — Valóban már sokkal csendesebb. Nemde, jó jel ez?

Ralph csakugyan mozdulatlanul feküdt ágyán. Előbbi dühösséget hidegvérűség váltotta föl. Ajkai körül gunyos mosoly játszadozott.

(Vége köv.)

